

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. Quæ sit Materia, & qualiter præsens esse debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Quest. 1. Qua sit Materia & qualiter præsens esse debeat. 247

Unde eatenus non sumunt laici fideles Sacramentum Eucharistiæ integrum; et si re ipsa sumant Christum integrum sub singulis speciebus contentum, & juxta plurimos Doctores (de quo tamen infra) non minorem participant gratiam, quam si sub utraque specie communicant.

Petes an hoc Sacramentum in pluribus hostiis seu formulis sit numero multiplex? Resp. bono sensu posse dici unicum; tum ratione unius seu ejusdem objecti per species significati seu in illis contenti: tum quia præcipua seu nobilissima pars essentialis ubivis est eadem, nempe Corpus & Sanguis Christi. Immo unicum dici debet ab iis, qui docent Sacramentum Eucharistiæ in recto tantum dicere Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus: cum enim sic non multiplicaretur illud quod nomen Eucharistiæ in recto importat, consequenter non multiplicaretur Sacramentum seu nomen illius; adeoque non forent in pluribus hostiis dicenda eite plura numero Sacramenta seu plures Eucharistiæ. Quamvis quod rem spectat, verè sint plura numero symbola sensibilia, & consequenter plura aggregata (ad quorum pluralitatem seu distinctionem sufficit alicujus essentialiter inclusi diversitas) quibus convenit essentialis ratio Eucharistiæ.

Inhærendo tamen sententiæ asserenti, quòd Eucharistiæ non solum adæquatè involvat species consecratas, aut certè illas simul cum Corpore & Sanguine Christi, sed etiam eandem in recto connòtet, dicendum est in rigore multiplicari numero hoc Sacramentum propter multiplicationem hostiarum, non solum quoad rem (multiplicatà enim totà essentià aut parte essentiali multiplicatur ipsum totum) sed etiam quoad denominationem, ut sint dicendæ plures Eucharistiæ, uti sunt plures hostiæ seu species, quas in recto denominat. Dum equidem plures hostiæ per modum unius sumuntur simul, sicut tunc in actu secundo coalescunt in unum convivium sive ferculum, & in unam significationem ejusdem gratiæ, ita etiam in unum Sacramentum: sicut diversæ partes hæderæ sunt diversa signa in actu primo sufficientia ad significandum; & tamen in unum fasciculum collectæ, & sic appensæ, sunt tantum simul unicum signum. Idem moraliter loquendo dici posset de pluribus hostiis in eodem ciborio contentis; sicut dum homogenii cibi in eadem lance exhibentur & ab eodem sumuntur, dicuntur unus cibus. Sed hoc totum pertinet ad modum loquendi quodammodo arbitrarium.

DISPUTATIO SECUNDA

De Materia & Forma Eucharistiæ

QUESTIO I.

Qua sit Materia, & qualiter præsens esse debeat?

Dico I. Materia ex qua Eucharistiæ est panis & vinum. Est de fide ex Florentino in Decreto de Armenis. Patet etiam ex Matth. 6. Marci 14. Luca 22. ubi Christus in institutione hujus Sacramenti dicitur accepisse panem &c. & post consecrationem calicis dixisse reserter: Non bibam de hoc genimine vitis: seu (ut Lucas habet) generatione vitis; quo indicatur fuisse vinum in calice. Et quamquam hæc veritas non posset ex Evangelio probari; tamen factis indubitata redditur ex traditione & unanimi consensu Ecclesiæ, nec ut hoc tempore nequidem Hæretici eam negent.

Congruentiæ sunt. Prima, quòd panis & vinum sint aptissima ad significandum spirituale convivium; utpote cibus & potus hominis maxime naturalis, & in convivio adhiberi solitus. Secunda, quia optimè significant hujus Sacramenti effectus: nam sicut ex multis granis unus panis con-

ficitur, & ex multis uvis vinum confluit; ita per hoc Sacramentum, multi fideles, tum inter se, tum cum suo capite Christo perfectissimè uniuntur. Tertia: quia sicut panis confortat, & vinum recreat; sic Christus (ut pulcherrimè cecinit D. Thomas) dedit fragilibus corporis ferculum, dedit & tristibus sanguinis poculum.

Dico II. Panis & vinum ut possint consecrari, debent sic esse præsentia consecranti, ut per pronomèn hic, & hoc in forma positum verè & propriè designentur. Ita omnes Theologi. Ratio est: quòd formæ Sacramentorum debeant esse veræ in proprio & communi sensu; qualiter vera non esset forma consecrationis, nisi materia tali modo esset præsentis: cum enuntiatio continens pronomèn demonstrativum hic, vel hoc, designet rem præsentem, adeoque ad veritatem requirat præsentiam illius. Confirmatur: quia alioquin posset quis consecrare panem absentem, v. g. in alia urbe, immo in quovis loco positum; quod est absurdum.

Adverte pronomina hic, hæc, hoc diversimodè sumi. Primò à Dialecticis subinde ad significandum, quòd nomen cui præ-

2. Materia consecranda qui debeat esse præsentis

3. Pronomina hic, hæc po-

hoc quadrupliciter sumi possit,

ponuntur, accipiatur pro re singulari, ubi-
cumque illa sit. Secundò frequenter ad de-
signandam vocem sive significatum vocis
ultimò in oratione designatum. Tertiò ad
signandam rem aliquam, præsentem quidem
aliquatenus, sed aded imperfectè, ut opus
sit adhibere adhuc aliud signum, v. g. ex-
tensionem digiti. Quartò ad designandam
rem tam propinquè & perfectè præsentem,
ut non sit opus signo ulteriori. Cum verò
per formam consecrationis significetur res
proprie & verè præsens, idque præcisè ab-
que alio signo (cum nullum tale ultra for-
mam Christum instituerit) idcirco debet
materia consecrandæ esse verè & proprie
præsens. Sicut autem in aliis moralibus dif-
ficile est terminum in indivisibili assignare,
sic etiam difficile est assignare vicinitatem
quæ præcisè requiritur, & distantiam quæ
admittitur circa præsentiam rei consecran-
dæ. Communis regula est, requiri & suffi-
cere, quòd res consecranda sit aded vicina,
ut morali hominum iudicio censeatur præ-
sens, & tamquam talis per pronomen *hic*,
vel *hoc* demonstrari. Debet autem, ob rever-
entiam Sacramenti summo opere caveri om-
ne dubium de sufficientia præsentia: quod
fiet, si regulæ Ecclesiasticæ usulque com-
munis oberventur.

Quartus accipiendi modus est ad sensum præsentis loci.

Regula Communis.

4. Materia consecrata non debet à se percipi per sensum.

Hostia consecrari possunt in pixide clausa.

Ex his sequitur I. non esse necessarium,
ut panis & vinum actu videantur, vel manu
aliove sensu percipiantur, vel verba eò us-
què percingant: quia hæc sunt impertinen-
tia, ut materia sit moraliter præsens & de-
monstretur. Immo in pixide clausa possent
hostiæ consecrari, juxta Doctores commu-
niter: etsi ex præscripto Missalis debeat
discooperiri ad clariorem significationem.
Sunt enim moraliter satis præsentès ratio-
ne sui ordinarii continentis, in quo sensibi-
liter à sacerdote, vel eo conscio à ministro
sunt prius præparatæ, & loco congruo posi-
tæ cum intentione eas consecrandi. Quem-
admodum etiam in cumulo hostiarum in-
feriores sunt satis præsentès ratione superio-
rum. Quare ob moralem certitudinem
juxta Doctores non est faciendâ reconse-
cratio, si per oblivionem pixidis sub conse-
cratione clausa manserit. Quod etiam in fa-
cti contingentiâ interdum resolvi. Quàm-
vis *Marchant Tom. 2. Tract. 2. p. 2. Tit. 4. q. 2. §. 2. dub. 2.* nolit sic spontè facientes ex-
cisare à mortali, non ob Rubricæ trans-
gressionem, sed ob negligentiam omnimo-
dæ certitudinis moralis præsentia & in-
tentionis ut ad illas hostias terminatæ. De
neutro tamen subest ratio moralis dubii.
Aliàs sanè necessaria foret conditionata
reconsecratio.

5. Materia nimis remota aut lateri post parietem non po-

Sequitur II. non valere consecratio-
nem, si panis & vinum sint valde remota
à consecrante, aut lateant post parietem;
immo juxta Varios etiam si sub mappa al-
taris. Idem est de pane post tergum cele-

brantis posito, nisi sciam à consecrante
tangeretur, vel tangi posset. Quorum ratio
est, quòd morali iudicio materia non cen-
seatur præsens, nec demonstrari per pro-
nomen *hic* vel *hoc*. Aliud est, si plures ho-
stia consecrentur in uno cumulo: etsi enim
inferiores lateant sub superioribus, cense-
tur tamen satis præsentès per superiores ra-
tione interiorum magis elevatas.

Sequitur III. si primà voce *hoc* inchoatâ
super hostia principali apponantur aliæ ante
finem formæ, eas minime consecrari: res-
pectu earum enim pronomen *hoc* non po-
test verificari. Idem est, si ante finem for-
mæ quædam hostiæ subducantur: nam pro-
nomen *hoc* dicit ordinem ad verba sequen-
tia, & requirit, ut materia sit præsens, quam-
diu formâ durat.

Sequitur IV. si materia sit adeo magna,
ut non possit tota esse præsens ad hoc ut
demonstretur ad sensum, non posse illam
consecrari pro ea parte, quâ deficit ista præ-
sentia & demonstrabilitas, v. g. totum ma-
re, aut lacum longè protensum, si in vinum
converteretur: nam tam vastum corpus non
censeatur totum præsens ad sensum, ob præ-
sentiam alicujus suæ partis. Alioquin juxta
Doctores communiter contra Nounillos
antiquiores sola magnitudo nimia per se
non officit consecrabilitati: cum supponatur
esse v. g. panis sufficienter præsens, ut im-
plicitè demonstretur ad sensum per *ly hoc*,
sicque verificetur forma, & aliunde con-
stet, quòd sit materia consecrationis, ut pa-
tet ex generali definitione Conciliorum.
Potestas etiam consecrandi à Christo est in-
definitè concessa; neque ex aliquo solido
fundamento potest conjici, esse quoad hoc
restrictam.

Nec obstat, quòd inconveniens sit con-
secrare quamvis vastam materiam, nec ac-
commodatam fini institutionis, scilicet usui
Sacramentali hominum. Nam non omne
inconveniens invalidat consecrationem.
Quid si enim malevolus quotidie circumeat
officinas omnes, & consecret omnem pa-
nem successivè? numquid erit idem incon-
veniens? Itaque per repetitas consecratio-
nes mediocrium materiarum poterit incur-
ri idem inconveniens. Sufficit, quòd inhi-
beat Christus, ne ista fiant: sicut inbibes,
ne quis ad finem magiæ hostiam consecret,
vel ad eam conculcandam & comburenti-
dam; & tamen factum valeret, etsi non ac-
commodum sit ipsi institutionis.

Similiter consecrari potest quævis par-
va quantitas, dummodo sit sensibilis juxta
Doctores communiter. Si autem ob suam
parvitem esset naturaliter insensibilis, ad-
hoc posset consecrari, si visus consecrantis
supernaturaliter eleveatur ad illam viden-
dum. Idem est, si fiat sensibilis conjuncta
aliis quasi in cumulo.

Si tamen foret aliqua aded exilis, ut non
posset

posset sub sensum cadere, adeoque nec ad sensum demonstrari, consequenter consecrari non posset, nisi per aliquid sibi adjunctum fiat sensibilis ac demonstrabilis; ut censent plerique Doctores.

Nec obstat, quod si talis particula post consecrationem separaretur, maneret consecrata; adeoque videatur etiam posse separatum consecrari, cum Sacramentum semper debeat esse signum sensibile. Nam ad rationem Sacramenti sufficere videtur, quod aliquid sit per se sensibile, quamvis per accidens sensu percipi non valeat: ad consecrationem autem requiritur, quod ita sit sensibile, ut actu possit demonstrari; ad quod necessaria est praesentia sensibilis.

QUESTIO II.

An panis debeat esse triticeus?

NOTA panem late sumptum ex triplici rerum genere posse confici. Primo ex fructibus arborum, ut castaneis, amigdalibus &c. Secundo ex leguminibus, ut fabis, pisibus &c. Tertio ex granis, quae generali nomine frumenta dicuntur, & sunt illa quae culmos & aristas proferunt, ut triticum, spelta, secale seu siligo, avena, hordeum, panicum &c. Est autem planè extra controversiam, panem ex quibusvis fructibus vel leguminibus confectum non esse materiam aptam consecrationi. Sed quaestio est ex quo genere frumenti debeat hoc Sacramentum confici?

Resp. & Dico solus panis triticeus est materia sufficiens hujus Sacramenti. Ita communiter Theologi contra Gabrielem existimant non sufficere panem ex quovis genere frumenti confectum: & contra Cajetanum qu. 74. art. 3. existimantem posse hoc Sacramentum confici ex quovis frumento, ex quo fit panis, qui absolute & sine additamento sic vocatur: quod tamen (teste Suarez disp. 44. sect. 1.) in Romana impressione operum D. Thoma est expunctum.

Conclusio satis aperte probatur ex Florentino sup. dicente: Tertium est Eucharistiae Sacramentum, cujus materia est panis triticeus, & vinum de vite.

Nec satisfacit, qui respondet Concilium panem triticeum vocare materiam, eò quod sit praecipua & convenientissima materia: nam clarè loquitur de materia essentiali. Quod vel inde patet, quod simili planè modo loquatur de vino ex vite, quod cum sit omnino essentiali, erit similiter panis triticeus. Deinde eodem modo dici posset, aequam naturalem non esse materiam essentiali Baptismi, sed tantum magis congruam. Denique aliter loquitur Concilium de aqua miscenda, eò quod nimirum non sit materia essentialis.

Quo circa censendum est, vetera Concilia & Pontifices ac Patres, cum dixerunt, De eadem materia esse panem ex frumento confectum, frumenti nomine intellexisse triticum; quod inter frumenta est potissimum, & pro quo non raro stat simpliciter nomen frumenti, etiam in Scriptura Gen. 42. & 44. Jeremia 41. (ubi frumentum contra hordeum distinguitur) & alibi. Et specialiter in locis, quibus hoc Sacramentum fuit adumbratum sub nomine frumenti, potissimum intelligitur triticum, Psal. 80. Cibavit eos ex adipe frumenti. Et Zacharia 9. Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum eius, nisi frumentum electorum? ubi Hieronymus: Frumentum (inquit) electorum nos intelligimus Dominum Salvatorem, qui loquitur in Evangelio, Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit &c. De hoc tritico efficitur ille panis, qui de caelo descendit. Itaque aliae etiam auctoritates agunt de eo genere frumenti, ex quo hoc Sacramentum in Ecclesia confici solet: in qua nullus umquam fuit usus alterius frumenti quam tritici, aut alterius panis quam triticeus. Ut merito dicatur in Catechismo Romano cap. de Eucharistia. §. 12. Nihil panis, nisi triticeus, aptus ad Sacramentum materiam putandus est: hoc enim Apostolica traditio nos docuit, & Ecclesiae Catholicae auctoritas firmavit. Quam proinde traditionem Florentinum supra clarius declarasse putandum est.

Ratio congruentiae est, quod solus panis triticeus sit communiter usualis; alterius enim usus solùm est propter defectum tritici. Deinde idem est aptissimus ad hominem roborandum & consequenter ad significandum robur quod homini per Eucharistiam confertur.

Sed valde dissentiunt Doctores, quanam genera frumentorum sint verè triticum. Nam siliginem, far, & speltam multi putant essentialiter esse triticum (de hordeo, avena, mili & similibus granis communiter omnes negant) & panem inde confectum esse materiam hujus Sacramenti; alii plures negant. Quaestio praecipue forte oritur inde, quod praedicta nomina ubique non idem significant, nec praedicta frumenta eodem modo in omnibus regionibus nascuntur. Quidquid sit, tamquam certum tenendum est, ex illo solo frumento confici certam hujus Sacramenti materiam, quod in quavis regione à peritis certo judicatur esse triticum: omnem autem aliam materiam esse vel absolute insufficientem, vel saltem dubiam. Quod satis est, ut quilibet ab ea sub gravi peccato teneatur abstinere: cum vix possit occurrere tanta necessitas, quae usum materiae dubiae excuset ab irreverentia.

Alioquin satis probabile est speculativè loquendo siliginem, prout nunc communiter sumitur, pro frumento quodam minus praestanti, quam sit triticum, esse verè triticum, differens tantum accidentibus ab alio speltâ.

II. De eadem materia intelligenda sunt dicta Veterum.

Ut proinde hoc sit triticeus, aptus ad Sacramentum materiam.

Congruentia est materia.

12. De quibusdam generibus frumentorum, an sint sub essentialiter triticum, controversatur.

Quid servandum in praxi.

13. Quid speculativè videatur de siligine & speltâ.